

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 3. An Angeli diſcurrant intelligendo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

les permanentes & habituales. Posteriori vero, quando intendit in speciem suam, ut representatiuam vnus, aut aliquorum tantum obiectorum ex his omnibus, ad quae representanda valet. Quod possit Angelum facere pro sua libera electione, paulo ante ostendimus.

25. Neque obicitas, liberam electionem praesupponere cognitionem eorum omnium inter quae fit: adeoque electionem liberam obiecti inter ea quae representantur à speciebus Angelorum, supponere notitiam omnium. Respondeo enim supponere quidem aliquam cognitionem, sed confusam sufficere: quemadmodum, in nobis experimus, qui nos liberè applicamus ad cogitandum hoc aut illud obiectum inter ea quorum notitiam habituales retinemus: absque eo quod talis electio praesupponat notitiam distinctam & expressam illorum omnium obiectorum actu praesentem, quando fit electio.

SECTIO III.

Et Angeli discurrant intelligendo?

26. **R**espondeo, discursum tam secundum successiones, quam secundum causalitatem, etiam physicam & formalem, non repugnare Angelis: licet illo minus indigeat, & minus utantur quam homines. Prima pars sequitur ex sectione praecedenti. Et patet: quia discursus secundum successiones in eam nihil est aliud, quam simplex successio plurium actuum. Vt cum aliquis postquam cogitauit de sole, cogitat de luna, vel de stellis. At Angeli multa successiuè cognoscunt. Neque enim simul ab initio & inuariabiliter errant, imò hoc possunt simul nosse, omnia quae successiuè cognoscunt.

27. **S**ecunda pars probatur quia discursus secundum causalitatem, seu secundum illationem, nihil est aliud, quam transitus quidam & cursus mentis à notis ad ignota, per illationem ex illis deducta. Ad quod necessarium duae interueniunt cognitiones, siue realiter, ut in discursu physico secundum physicam causalitatem: siue virtualiter tantum, ut in discursu metaphysico. Quarum cognitio posterior determinatur à priori propter nexum consequentis cum antecedente, & sequentiam obiectiuam cognitionem. Ad hunc enim discursum non sufficit nosse velut simplici intuitu antecedens, consequens, & consequentiam: sed requiritur distinctio actuum quorum is, qui est circa antecedens, transit ad alterum, qui est circa consequens. Ita ut ex assensu antecedentis, & vi illius vitalis illuminationis, urgeatur vitaliter & determinetur intellectus ad assensum consequentis. Non est tamen necessaria inter hos actus prioritas & successio temporis, sed natura tantum. Quia non est necesse, ut assensus consequentis expectet assensum assensus antecedentis: cum intellectus sit capax utrumque simul cognosca-

di, & cognitio vnus non repugnet esse simul cum cognitione alterius. Imò cum assensus antecedentis debeat physicè determinare intellectum ad assensum consequentis, debet illi coexistere. Quia nihil physicè determinat, dum non existit. Non est quoque necessarium ut assensus antecedentis tempore praecedat assensum consequentis. Quia causa completa potest habere effectum cum finem esse. Atqui cum primum est assensus antecedentis, & aduertentia bonae illationis, est causa completa ad assensum consequentis: Ergo &c. Imò neque necessarium est distinguere realiter utramque cognitionem. Cum non sit quicquid plura simul obiecta vno actu cognoscere, quam diuersis. Et ex parte quidem potentiae, non apparet, cur id non possit. Ex parte vero obiecti non obstat nexus aut dependentia vnus obiecti ad alio. Nam haec potius necessitatem inducit, ut simul actu eodem cognoscantur. Vnde etiam fit, ut semper ac necessariò assensus consequentis formaliter, ut talis, feratur in antecedens, consequens, & sequelam. Quod in consequens, constat. Quod in sequelam probatur: quia non foret in consequens absolute, sed ut connexum cum antecedente, quam connexionem designat particula, Ergo. Quod denique in antecedens, probatur: quia nexus & vnio extremorum intelligi nequit sine extremis quae essentialiter importat. Nexus enim, siue vnio, est essentialiter vnus cum altero connexio. Ergo nexus antecedentis & consequentis intelligi nequit, nisi eo actu quod attingitur, attingantur pariter antecedens & consequens, secundum eas rationes quibus necantur.

Licet autem Angeli multa cognoscant vno simplici intuitu, vel ad eum modum quo nos prima principia per se nota, per modum simplicis intelligentiae; id est, sine illatione, per quam ad vnum obiectum de se ignotum, lumen ab alio per se noto mutantur: aliqua tamen sunt, quae non nisi per discursum causalem, ignota ex notis inferendo, cognoscunt: praesertim circa futura contingentia, illis per se obscura. Sic ex quibusdam signis coniectebatur daemones Christum esse Filium Dei, signis primum in his perspectis, & atterè perpenis, tum per illationem causalitatis concludendo. Sic etiam cognitio situ astrorum qui post annum erit, tum alio actu perspecto temperamento huius vrbis: inferre possunt talen morbum, aut effectum futurum vi temperamenti, & applicationis astrorum. Cognitio etiam temperamento alicuius hominis, vel inclinatione habituali, colligunt quid in tali occasione sit liberè facturus. Et si arcana cordis, Abbas saltem non consentientibus, neque externo vilo signo manifestantibus, cognoscere nequeunt nisi ex variis antecedentibus & consequentibus inter se comparatis, possunt ea conaturaliter ex illis inferre. Possunt etiam ea

qua nos ipsi discursiue detegimus de secretis cordis nostri, discursiue cognoscere: adherendo primū maiori propositioni, tum minori & conclusioni. Quid enim prohibet, vt se nobis accommodent, & percipiant quæ proponimus, eodemque ordine?

29. Molin. Valq. Reynaud. Hurtad. Suar.

Consentiunt Gregorius Arimin. Occam, Gabriel, Scot. Marfil. & alij, quos citant & sequuntur magna ex parte Molin. 258. art. 3. Valq. disp. 222. cap. 3. Theophil. dist. 4. quæst. 1. art. 6. n. 12. & 126. Hurtad. disp. 12. Metaphyl. sect. 4. num. 26. & Suar. lib. 2. cap. 33. num. 18. Quibus addi possunt Porphyr. Damasc. & alij definites Angelam (corporeum existimantes) animal rationale immortale: concedentes vtique discursum, & ratiocinandi facultatem. Solent tamen Angeli dici potius intelligentiæ, quam discursiue rationales: quia minus frequenter discunt, & circa pauciora, quam homines: sed per modum intellectus, siue habitus principiorum, intelligunt, vt ait S. Thom. quæst. 58. art. 3. c. Nam propter subtilem intelligendi vim, quæ pollent supra homines, solent simplici intuitu cognoscere effectus naturales, in esse proprietates, & accidentia cõbita, & ad eiu nodi, quæ nos non sine labore ac difficultate per discursum indagamus. Quæ de causa dixi in extrema parte conclusionis, Angelos minus egere discursu, & minus illo vi, quam homines: quod adeo per se notum est, vt non maior probatione opus habeat.

D. Thom.

D. Thom. art. cit. videtur omnem discursum illatiuum remouere ab Angelo, eumque sic Thomistæ communiter intelligunt & sequuntur. Alii verò melius aiunt D. Thomam negare tantum Angelis discursum illatiuum circa obiecta naturalia sibi uidentia: in quibus scilicet cognoscendis eget tantum simplici applicatione intellectus: neque opus habet lumen ab vno obiecto mutare, vt aliud cognoscat: sed vnumquodque per se clarè cognoscit.

30. Sententia contraria argumens satis sic.

Primum arg. ex Diony.

Argumenta D. Thomæ loco cit. hæc sunt. Citat primò Dionysium cap. 7. de diuin. nom. affirmantem, Angelos non congregare diuinam cognitionem a sermonibus diffusis. Verum ibi Dionysius non loquitur de qualibet Angelorum cognitione: sed tantum de ueritatis, vel de alia diuina immediatè à Deo accepta, aut medianantibus Angelis superioribus alios illuminantibus.

Secundum argum.

Secundò, dicit Angelos illum gradum tenere in substantiis spiritualibus, quem corpora cœlestia in substantiis corporeis. Hæc autem est differentia inter cœlestia, & terrena corpora: quod corpora terrena per mutationem & motum adipiscuntur suam vltimam perfectionem. Corpora verò cœlestia statim ex ipsa sua natura suam vltimam perfectionem habent. Sic igitur & inferiores intellectus, scilicet hominum, per quendam motum, & discursum

intellectualis operationis, perfectionem in cognitione veritatis adipiscuntur: dum scilicet ex vno cognito in aliud cognitum procedunt. Si autem statim in ipsa cognitione principij noti, inspicerent quasi notas omnes conclusiones consequentes: in eis discursus locum non haberet. Et hoc est in Angelis. Quia statim in illis, quæ primò naturaliter cognoscunt, inspicunt omnia quæ consequè in eis cognosci possunt: & ob plenitudinem luminis intellectualis, statim in primò aspectu principiorum totam virtutem eorum comprehendunt, intuentur quicquid ex eis syllogizari possit.

Respondeo primò, hoc argumento probari tantum Angelos non discurrere circa obiecta naturaliter sibi notanda, comparationem illam Angelorum cum corporibus cœlestibus nimis probare. Nam probaret Angelos ne successiue quidem discurrere, transendo simpliciter ab vna cognitione ad aliam, & acquirendo successiue perfectionem, quam habent ex multitudine & successione cognitionum, quod est contra ipsummet S. Doctorem art. 7. quæst. 58. Tertio, neque omnia cœlestia corpora habuerunt simul ab initio omnem perfectionem, atque omnem lucem, & motum, & suum, quem semper habuerunt; sed aliquæ partes initio luce caruerunt, & nunc etiam carent pro vario solis accessu. Sol ipse modo citius mouetur, modo tardius, pro maiore, vel minori accessu ad perigeum, vbi est maxima linea motus solaris. Quarto, potest Angelus inadequatè, vt pro sua libertate, tanta luminis plenitudine, si eam habet tam perfectam, vt possit statim in primò aspectu principiorum totam eorum virtutem comprehendere, & in vni quicquid ex eis syllogizari possit. Sed non est verisimile Angelum, qui tantum paucis à nobis distat, vt ait Scriptura, primò & simplici cuiusque rei intuitu cognoscere quicquid ex illa deduci potest per quamcunque comparationem & combinationem cum aliis, probabiliter, certò, vel euidenter: cum interdum ex aliquo principio cum aliis composito plura & plura infinitum deduci possint, vt patet ex principijs mathematicis. Denique infinitè maior est luminis intellectualis plenitudo in Deo, cui tamen discursus illatiuus metaphysicus non repugnat, in d. necessariò conuenit, cum vnumquodque cognoscat, omni modo quo est cognoscibile circa imperfectionem, per se, & per alium simpliciter & assertiue, atque illatiue per omnia media, ex quibus rectè deduci potest. Perfectius enim est omni modo, quam hoc tantum, vel illo cognoscere. Quæ de re plura diximus disp. 10. sect. 1. Et hæc ratio de capacitate vel necessitate discursus respectu Angelorum. Superiora cætera, quæ ad naturalem horum cognitionem attinent, persequamur.

R r r